

V Praze se zvyšuje počet osob nakažených virovou hepatitidou A

17.4.2025 - Marie Bílková | Hygienická stanice hlavního města Prahy

V minulých letech patřila virová hepatitida A (VHA) k onemocněním, která souvisela především s pobytem v zahraničí, v zemích s nižším hygienickým standardem. Od února tohoto roku se počet nemocných výrazně zvýšil a jen minimum nemocných udává souvislost s cestováním. Praha se tak zařadila mezi další kraje, které řešily nárůst nemocných již v průběhu roku 2024. Počty případů VHA v Praze můžete vidět na následujícím grafu.

Příznaky onemocnění

VHA je virové onemocnění jater. Onemocnění ve většině případů začíná nespecifickými chřipkovými, žaludečními a střevními příznaky (tj. zvýšená teplota, bolesti hlavy, bolesti svalů, únava, rýma, kašel, zánět spojivek, nechutenství, nevolnost, zvracení, průjem, jindy naopak zácpa, říhání, nadýmání, tlak v pravém podžebří). Vzácně se mohou objevit projevy kloubní, kožní a nervové. Postupně se přidávají další příznaky jako je zežloutnutí kůže a očního bělma, tmavá moč, světlá stolice a svědění kůže. Dochází ke zvětšení jater, která jsou citlivá na pohmat, může dojít i ke zvětšení sleziny a mízních uzlin. V některých případech se zežloutnutí nemusí projevit, a infekce tak může probíhat nepoznána a zjistit se až vyšetřením krve.

Onemocnění mívá horší průběh u dospělých než u dětí, u kterých často probíhá bezpříznakově. Nepřechází do chronicity a nezanechává trvalé následky. Zcela výjimečně může dojít k jaternímu selhání a smrti pacienta.

Inkubační doba:

Inkubační doba, tedy doba od nakažení do objevení se prvních příznaků, se pohybuje mezi 14 a 50 dny.

Zdroj onemocnění a způsob přenosu:

Zdrojem onemocnění je infikovaný (nakažený) člověk. Nakažlivost je nejvyšší už ke konci inkubační doby a několik dní po začátku onemocnění. Kvůli způsobu přenosu se onemocnění také říká „nemoc špinavých rukou“. Viry jsou přítomné ve stolicí infikovaného člověka a přenáší se buď přímo od osoby k osobě např. špinavýma rukama, ale i nepřímo znečištěnou (kontaminovanou) vodou nebo potravinami, nebo přes znečištěné předměty (kliky, madla, držadla atd.).

Léčba:

U VHA je povinná hospitalizace na infekčním oddělení. Délka hospitalizace se odvíjí podle zdravotního stavu. Samotné onemocnění trvá zhruba 2 až 4 týdny. Léčba je pouze symptomatická, patří sem režimová opatření, jako je omezení fyzické aktivity, dietní opatření a alkoholová abstinence. Po onemocnění se vytváří celoživotní imunita.

Prevence:

Mezi základní preventivní opatření patří dodržování zásad osobní hygieny a mytí rukou hl. před jídlem a po použití toalety.

Informační leták SZÚ: **Jak si správně mít ruce**

Velmi účinnou prevencí onemocnění je očkování. Už 14 dní po první dávce je člověk chráněn před infekcí. Dvě dávky očkovací látky poskytují dlouhodobou ochranu. Očkovat se může každý. Očkování je vhodné pro děti od 1 roku věku i dospělé. Je vhodné se nechat očkovat nejen před cestou do exotičtějších zemí, ale také u osob, kde je možné očekávat horší průběh onemocnění např. při chronickém on. jater, a u osob, které by v případě kontaktu s nemocným byly omezené v zaměstnání (např. potravináři). Toto očkování není zařazeno mezi pravidelná. Hradit si ho musí každý sám, ale je možné na proplacení využít příspěvky jednotlivých zdravotních pojišťoven.

Očkování chrání před infekcí. Řádně očkované osoby, které se dostaly do kontaktu s nemocným, se proto nemusí podrobit žádným protiepidemickým opatřením.

Informační leták SZÚ: **Jak se chránit proti hepatitidě A**

Protiepidemická opatření:

Protiepidemická opatření se řídí Vyhláškou č. 389//2023 Sb., o systému epidemiologické bdělosti pro vybraná infekční onemocnění v platném znění. Opatření se týkají především kontaktů ze společné domácnosti nemocného, kontaktů z pracoviště, nebo ze školských a jiných kolektivních zařízení. Rozsah opatření určuje vždy místně příslušný epidemiolog při místním šetření v daném kolektivu po posouzení míry rizika možnosti přenosu infekce.

Osobám v blízkém kontaktu se vydává tzv. lékařský dohled, na základě kterého musí být osoba v riziku sledována lékařem po dobu 50 dní od posledního kontaktu s nemocným (nejdelší inkubační doba). V rámci tohoto lékařského dohledu se musí podrobit opakovaným lékařským vyšetřením, včetně odběru krve pro zjištění protilátek proti VHA. Člověk v riziku onemocnění, pod lékařským dohledem, se musí chovat tak, aby se minimalizovalo riziko přenosu onemocnění na další osoby. Musí dodržovat osobní hygienu, dezinfikovat si ruce. Měl by se zdržet činností, které by mohly vést k dalšímu šíření infekčního onemocnění, např. návštěv koupališť a saun. Děti se nemohou účastnit pobytů, u kterých je požadováno písemné prohlášení zákonných zástupců o bezinfekčnosti (např. škol v přírodě, táborů nebo soustředění).

O něco přísnější opatření se týká osob, které přímo pracují s potravinami. V tomto případě se nařizuje tzv. zvýšený zdravotnický dozor, a takovému člověku se zakazuje výkon činnosti nebo se mu upravují pracovní podmínky.

U osob, které prokážou platné očkování, se protiepidemická opatření neprovádí. Očkovat se dá i 7 až 14 dní po kontaktu s nemocným (tzv. postexpoziční profilaxe), v takovém případě se opatření ukončují dříve.

Související odkazy

Národní zdravotnický portál (NZIP): Virová hepatitida A (žloutenka typu A) | NZIP

Státní zdravotní ústav: Hepatitida A – SZÚ | Oficiální web Státního zdravotního ústavu v Praze

Zdroje:

Státní zdravotní ústav v Praze [online], Roste počet případů virové hepatitidy A v ČR – chraňte se před virovou hepatitidou A! – SZÚ | Oficiální web Státního zdravotního ústavu v Praze

Vyhláška č. 389//2023 Sb., o systému epidemiologické bdělosti pro vybraná infekční onemocnění v

platném znění, §2 písm. p), příloha č. 17

Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, § 2, bod 7, písm. b) a c), § 64

<https://www.hygp Praha.cz/v-praze-se-zvysuje-pocet-osob-nakazenych-virovou-hepatitidou-a>